

М. СКОРИК – МОЙСЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

2. Афанасьев В.Г. *Человек в управлении обществом.* – М.: Политиздат, 1977. – 382 с.
3. Вачевський М.В., Мадзігон В.М., Скотний В.Г. і інші. *Основи економіки. Навчальний посібник для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосвітніх шкіл 10–11–12 класів.* – Київ. – Педагогічна думка, 2007. – 612 с.
4. *Голос України.* – 1999. – 13 березня. – С. 8.
5. Сльнікова Г.В. *Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні.* – Х.: Крок, 1999. – 303 с.
6. Коломінський Н.Л. *Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект).* – Монографія. – Київ, – 2000. – 284 с.
7. Кузьмін О.Є. *Сучасний менеджмент. Навчально-практичний посібник.* – Львів, “Центр Європи”, – 1995. – 174 с.
8. Мармиза О.І. *Менеджмент в освіті: секрети успішного управління.* – Харків. Видавнича група “Основа”. – 2005. – 176 с.
9. Мартыненко Н.М. *Менеджмент фирмы: Кн. для предпринимателя: Для студентов экон. спец. вузов.* – К.: МП “Леся”, 1995. – С. 90.
10. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. *Основы менеджмента: Пер. с англ.* – М.: “Дел”, 1992. – С. 68.
11. Питер Ф. *Друкер Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы: Пер. с англ.* – М., 1992. – С. 38.
12. Федоренко В.Г., Віденко О.М., Бондаренко Є.В., Уткін О.Ф., Панько О.М., Анін В.І., Пінчук Ю.Б. *Основы менеджмента. / За науковою ред. проф. В.Г. Федоренка.* – К.: Алерта, 2007. – 420 с.
13. *Философский энциклопедический словарь.* – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2011

УДК 78(477)

Оксана Волох, викладач кафедри методики музичного виховання і диригування
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

М. СКОРИК – МОЙСЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

У статті висвітлюється життєвий та творчий шлях сучасного композитора.

Ключові слова: хорова та інструментальна музика, оркестр, естрадна музика.

Літ. 7.

Постановка проблеми. Святкування ювілейних дат провокує на загострені роздуми про особливу місію митця в контексті історії. Власне, він сам її творить. Ще виразнішими вони стають, коли розумієш, що легендарну особистість можна запросто назвати не тільки сучасником, а й активним учасником сьогоденних мистецьких рефлексій.

Аналіз останніх досліджень. Музично-педагогічний досвід сучасного композитора, не знижує творчої активності. Композиторська, зумовлена великим обсягом спеціальних знань, що стоять перед майбутніми діями мистецтв.

Метою статті є донесення до читачів інформацію про життєвий та творчий шлях композитора нашого часу Мирослава Скорика.

Виклад основного матеріалу. Однією з найголовніших обставин дитячого і юнацького періодів були родинні музичні традиції, етнокультурні, релігійні, націоналістичні, демократичні орієнтації його найближчого оточення, висока національно-культурна свідомість та інтелігентність усього родинного генеалогічного дерева.

Родинні корені Мирослава Скорика дуже давні і сягають XVII ст. Предки його як по батькові,

так і по материнській лінії були козаками, які жили на теренах центральної України, звідки переселились на Поділля й Галичину, давши розлогі роди галицької інтелігенції. З батьківського боку – рід Скориків, з боку матері – рід Савчинських з численними генеалогічними гілками Крушельницьких, Савчинських, Нудів, Рудницьких, Фільців, Стефановичів, Негребецьких та ін.

Народившись 13 липня 1938 р. у Львові, М. Скорик зростав у сприятливому духовно-інтелектуальному родинному середовищі. У родині, яка відігравала помітну роль у мистецькому, науковому, громадсько-культурному житті Галичини, де музика була у великій пошані. Його батько – Михайло Скорик займався науковою діяльністю, був істориком та етнографом, працював у Львівському відділенні Академії наук УРСР, володів грою на скрипці, чудово виконував різноманітні народні мелодії, пісні й танці карпатського краю. Співучою була вся родина по лінії його матері – Марії-Соломії Скорик, яка мала чарівний голос, знала безліч пісень і вчила їх свого сина.

Малий Мирослав знав багато пісень, романсів, казок, оповідей про героїчні подвиги опришків, про добро і зло. Він мав прекрасні музичні дані,

абсолютний слух, з ранніх літ грав на скрипці, що не могло не привернути увагу близької родички сім'ї – сестри його бабусі – видатної української співачки Соломії Крушельницької. Завдяки її заохоченню і зацікавленню Мирослав починає навчатися по класу фортепіано у музичній школі при Львівській консерваторії. З перших занять проявляє неабиякий хист до музики.

1947 року родину Скориків, як і багато інших галицьких сімей, звинувачених у націоналістичному русі, було депортовано зі Львова до Сибіру. У важких політичних умовах, економічних та національно-культурних утисків і обмежень батьки Мирослава знаходять можливість продовжувати його заняття музикою. Для проведення уроків по фортепіано і скрипці були запрошені політв'язні: Валентина Ксенофонтівна Канторова – колишня учениця знаменитого московського піаніста-педагога і композитора Гольденвайзера і Володимир Гаврилович Панасик – політв'язень зі Львова, талановитий скрипаль, викладач місцевої музичної школи. Навчання було досить успішним. Музично-педагогічний професіоналізм учителів давав хороші результати – учень не тільки досконало оволодів фортепіано і скрипкою, але й написав декілька власних музичних творів.

Повернувшись із батьками 1955 року із заслання, М. Скорик успішно здає іспити і поступає на перший курс Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка по класу композиції. Мирослава Скорика захоплювало консерваторське життя. Він залюбки брав участь у студентському науковому товаристві. А керував цим товариством проректор консерваторії А.М. Котляревський.

М. Скорик і надалі мав високопрофесійних учителів, які не тільки розвивали його музичні здібності, але й сформували його музичний світогляд, наукові музично-аналітичні якості і феноменальний музично-педагогічний талант. Від своїх учителів М. Скорик перейняв кращі, як суто музичні, так і музично-педагогічні принципи і традиції, загальнолюдські духовно-культурні цінності, що й привело його на вершину сучасного музичного і педагогічного олімпу [7, 20].

Першим його педагогом у Львівській консерваторії був видатний український педагог, композитор, диригент, піаніст, співак, музикознавець Станіслав Пилипович Людкевич – основоположник музичного професіонального мистецтва в Західній Україні.

Шлях композитора до серця слухача, як правило, буває довгим і складним. Пролягає він через ту, досить тонку, сферу прояву людських симпатій, яка пов'язана з образним строем

композитора. Однак відомі випадки, коли вже перший твір молодого автора викликає “сплеск” слухацької доброзичливості. Такі випадки трапляються не дуже часто і тому надовго залишаються в пам'яті любителів музики та музикантів-професіоналів. Скорика вже добре знали в консерваторському середовищі, як талановитого студента. Його перші твори дивували свіжістю й незвичайністю засобів музичної виразності, ємкістю задуму при лаконічності форми.

Мирослав Скорик у студентські роки відзначався щирою товариськістю (як, до речі, й тепер). Його творчі інтереси поширювалися не лише на серйозні заняття з фаху – активність його натури знаходила своє відбиття і в постійному залученні громадської думки до музики. Саме ця риса допомогла згодом Скорикові стати мистецьким діячем.

Разом з тим Скорик відзначався якостями, що виявляли в ньому справжнього і переконаного послідовника визнаних майстрів українського мистецтва. Молодого композитора приваблювала творча концепція С. Людкевича – автора кантат “Заповіт” і “Кавказ”, – яка проявлялася в постійному використанні невичерпних можливостей українського фольклору, народних форм музикування. І Скорик, як свого часу Людкевич, якнайсерйозніше береться за глибоке вивчення музичної культури свого краю.

Всі, кому довелося спостерігати перші кроки Мирослава Скорика у професіональному мистецтві, відзначали шанобливе ставлення молодого митця до культури, що породила його талант. Усі, хто був присутній на випускному екзамені-концерті студента Львівської державної консерваторії Мирослава Скорика (а було це в 1960 році), цілком виконував його перший великий твір – кантата для хору і симфонічного оркестру “Весна” на вірші Івана Франка. Це була перша спроба звернення до великої форми, в якій автор продемонстрував неабияку композиторську майстерність і серйозне володіння величезними можливостями виконавського колективу (симфонічний оркестр, хор, солісти). На думку державної комісії, художній результат дипломного твору М. Скорика набагато перевершував “випускний бал” для студента композиторського факультету консерваторії [3, 76].

Незважаючи на те, що кантата не виходила за ustalені жанрові рамки, музичний зміст твору свідчив про те, що її автор володів значним професіоналізмом. Для кантати передусім була характерною притаманна Скорикові природність музичного висловлювання. Це, мабуть, стало очевидним завдяки цілковитому емоційному та

змістовному збігові музичної та поетичної образності у розглядуваному творі. Тонке прочитання сповнених глибокої музикальності віршів Івана Франка – справа не легка, тим складнішою виявилася вона, коли композитор обрав для твору різні за емоційним строем поезії – від грайливої веснянки “Тріє сонечко” до патетичного монолога “Земле моя”, показавши через них художню неосяжність франківського слова.

Сама назва – “Весна” – зумовила добір виражальних засобів, віками нагромаджуваних в українській народній творчості, особливо у тій, що пов’язана з найстародавнішими обрядово-календарними піснями-веснянками, найпоетичнішими у своїй красі. Отже, якби виникла потреба визначити особливість мелодичної мови цього твору одним словом, це було б слово “веснянковість”. Причому воно включає не лише жанрову визначеність, а й емоційне забарвлення твору – атмосферу чекання радісного, пробудження життя, пантеїстичне відчуття сил природи і прихований драматизм акту народження.

Кантата “Весна” виявила ще одну рису композиторського почерку М. Скорика – лаконічність і водночас змістову ємкість висловлювання. Відчувалося, що автор прагне подолати композиційні (формальні) стереотипи через індивідуальну якість тематичного матеріалу, тобто постійно шукає найточніші інтонації для створення музичних образів. Інакше кажучи, перша велика праця композитора виявляє авторський пошук у головному – у створенні власного тематичного мислення.

Характеризуючи молоде покоління середини 70-х років, Д.Д. Шостакович писав: “Важливим фактором розвитку радянської музики останнім часом стало звернення композиторів до фольклору. Процес цей, проходячи активно, з небувалим досі розмахом, приносить значні творчі результати. У критиці він вже дістав стрімку назву “нова фольклорна хвиля”. Щодо “хвилі” не знаю, але те, що опанування композиторами багатств народної музики йде по-новому. З глибших, ніж раніше, проникнення в її суть – безперечно. Талановиті твори Г. Свиридова, Б. Тищенко, С. Слонімського, В. Гавриліна, Н. Жиганова, М. Скорика, Л. Дичко... та багатьох інших авторів ознаменували якісно новий ступінь у розв’язанні цікавої та актуальної проблеми” [2, 16].

Особливо важливе значення для формування педагогічної культури М. Скорика мало його паралельне навчання на теоретичному відділенні Львівської консерваторії і захист 1960 році дипломної роботи на тему “Ладова система Сергія Прокоф’єва” (клас С. Людкевича), а також захист 1967 році кандидатської дисертації по цій

проблемі. Це остаточно сформувало його педагогічні погляди. Але М. Скорик не перестає наполегливо працювати над підвищенням свого педагогічного, науково-теоретичного рівня. Одразу після закінчення Львівської консерваторії він вступає до аспірантури Московської державної консерваторії ім. П. Чайковського в клас видатного композитора і педагога Професора Д. Кабалевського, яку успішно закінчує 1964 році симфонічною поемою “Сильніше смерті” і кантатою “Людина” (вірші Є. Межелайтіса).

“Людина” – друга кантата Скорика, написана через чотири роки після “Весни”. Музична мова її, весь образний стрій – зовсім інша, нові. Спільне в них одне – авторська концепція, віра у творчу силу людського розуму. Але вона стала більш масштабною, відточеною, зрілою. Якщо у “Весні” спостерігаємо нагромадження прихованих могутніх сил, то у “Людині” маємо якісну зміну самої ідеї. На відміну від “Весни” друга кантата одночастинна. Якщо у “Весні” декламаційність ніби ховалася в надрах пісенності й безпосередньо проявилася лише у фіналі, то в “Людині” спостерігаємо зворотний зв’язок властивостей: пісенність крізь декламаційність. Твір відзначається плакатною мелодичною мовою, в якій переважають ораторські інтонації. Однією з найяскравіших особливостей кантати є її монотематичність, більше того – моноінтонаційність.

Під час перебування в аспірантурі М. Скорик пише вокально-симфонічний цикл романсів на вірші Т.Г. Шевченка. Звернення до поетичної спадщини Кобзаря – давня, усталена і постійно оновлювана традиція українських композиторів, що сягає своїм корінням творчості М.В. Лисенка [1, 40 – 46].

Після аспірантури М. Скорик – викладач теоретичних дисциплін у Львівській консерваторії. А в 1966 році його запросили до Київської консерваторії; тут він викладав теоретичні дисципліни студентам – композиторам та музикознавцям.

Педагогічна робота не знижує творчої активності композитора, він пише багато естрадних пісень, починає працювати над музикою до кінофільмів. У той час. Зокрема, вийшов на екрани кінофільм “Тіні забутих предків” з музикою М. Скорика, через деякий час композитор створив “Гуцульський триптих” на той самий сюжет.

“Тіні забутих предків” – найпоетичніша повість М. Коцюбинського – це своєрідний український аналог шекспірівської “Ромео і Джульєтти”. Мирослав Скорик у своїй творчості вперше зустрівся з героями М. Коцюбинського, працюючи над кінофільмом “Тіні забутих предків”. Музика посідала в ньому таке велике місце, що

після закінчення цієї роботи Скорик почав новий, на цей раз самостійний етап музичного освоєння сюжету повісті, створивши тричастинну “Гуцульську симфонієтту”, перейменовану при виданні на “Гуцульський триптих”. У 1965 році в одному з філармонічних концертів у Києві прозвучав новий твір М. Скорика – партита для струнного оркестру, яка не лише відкрила нову сторінку у творчості композитора, а й була одним з перших творів, написаних спеціально для щойно організованого колективу – Київського камерного оркестру. “Партита” Скорика, поповнивши репертуар оркестру, певною мірою формувала і визначала творче спрямування нового колективу [2, 16].

Творчий портрет композитора був би неповним, позбавленим однієї дуже привабливої риси, якби ми не спинилися на його роботі в галузі естрадної музики. В тому що ім’я Скорика стало широковідомим, велику роль відіграли його естрадні пісні. Захоплення естрадою почалося ще в роки роботи у Львівській консерваторії. В 1963 році Скорик організував інструментальний ансамбль “Веселі скрипки”, в якому грали студенти консерваторії. Це був, мабуть, перший в республіці естрадний колектив малого складу, який на професіональному рівні виконував популярні інструментальні твори радянських і зарубіжних композиторів і для якого сам композитор писав свої перші естрадні твори. Нескладна дохідна мелодія, сучасні ритми, ліричні, часом невибагливі тексти, лаконічний і простий супровід – всі ці якості імпонували як слухачам, так і самодіяльним виконавцям. Молодь приваблювало й те, що М. Скорик один з перших наших професіональних композиторів використав у піснях такі популярні на той час ритми, як боса нова, твіст, рок-н-рол, не цураючись і класичного танго, фокстроту [6, 32].

На запитання чи пише Скорик зараз, він відповідає: – Так, я й тепер пишу пісні. Про сучасну естрадну музику в Україні, на жаль, дуже невисокої думки. Не можу назвати практично жодного естрадного композитора, який би мені цікавий. Більше того, нині пісні пишуть переважно самі виконавці. Усе-таки раніше був чіткий розподіл: композитор писав музику – виконавець виконував. Адже не кожен співак може бути композитором. Їхні пісні досить примітивні, у них дуже коротке життя. Впродовж останніх 30 років в Україні з’явилося дуже багато яскравих композиторів, котрі пишуть дуже цікаву музику. Приємно, що тепер у нас немає поділу на лівих і правих. Хоча іноді штучно зчиняється гвалт: “Ці авангардисти, а ті – не авангардисти!” Дурниці! Просто нині кожен може писати так, як він хоче, висловлювати свою

думку. А судитиме вже буде публіка. І критики, що іноді не дуже бажано, бо не завжди критики щось тямлять. Але так було за всіх часів [2, 16].

Висновки. Творчість має бути вільною. Від натхнення приходять образ, який треба вміти втілити в певній формі. Це, власне, і є законом композиторської техніки, що однаковий для Моцарта, Чайковського, Бартока, Равеля, Прокоф’єва. Останні роки слава увінчувала композитора Мирослава Скорика щедрою рукою. Доробок Мирослава Скорика становить твори різноманітних музичних жанрів: оперу, балет, “Реквієм”, концерти (для оркестру, для віолончелі з оркестром, фортепіанні, скрипкові), твори для оркестру, різноманітних ансамблів, фортепіано, соло, зокрема партити для різних інструментальних складів; музику до багатьох фільмів та театральних вистав, джазову та популярну музику. У стилістиці продовжує традиції львівської композиторської школи органічно пов’язаної з різноманітними первинними жанрами; дає модерну авторську візію українського, зокрема карпатського фольклору і львівського міського й салонного музикування, а також сучасної популярної музики, насамперед джазу. Його твори регулярно виконуються в Україні, інших країнах колишніх республіках СРСР, а також у Німеччині, Франції, Австрії, Голандії, Болгарії, Чехії, Словаччині, Польщі, Великій Британії, а також у США, Канаді та Австралії. Часто виступає як диригент і піаніст з виконанням власних творів. Тепер Мирослав Скорик – народний артист України, лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка, член-кореспондент Академії мистецтв України, професор, кандидат мистецтвознавства, зав. кафедрою композиції Львівської консерваторії, голова Львівського відділення Спілки композиторів України і зав. кафедрою історії української музики Київської консерваторії та керівник Центру музичної україністики [5, 116].

1. Божко Л. *Сучасні композитори – музичні інтерпретатори поезій Т.Г. Шевченка. Шевченко і музика.* – Дрогобич. – Коло. – С. 40 – 46.

2. “Музична Україна” 1969 р. – С. 16.

3. Муха А. *Композитори України та української діаспори. Довідник.* – К., Музична Україна, 2004 р. – С. 76.

4. “Українська культура” вересень 2006 р. – С. 12.

5. Письменна Н. “Митці Львівщини” – Львів, 2008 р. – С. 116.

6. Скорик М. *Естрадні пісні.* – К., Музична Україна, 1967. – С. 32.

7. Щириця Ю. “Творчі портрети українських композиторів” – видавництво “Музична Україна”, 1979 р. – С. 20.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2011